

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΤΜΗΜΑ
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ &
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
ΤΟΜΕΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ**

Ημ/νία: 27/07/2015

Α. Π.: ΥΠΟΠΑΙΘ/ΤΝΠΚΕ/171104/1128

Απάντηση στο έγγραφο: ΥΠΟΠΑΙΘ/ΤΝΠΚΕ/171104/1128

Ερ. Φ.: 150

27 Ιουλ. 2015

Ταχ. Δ/ση: Μπουμπουλίνας 20-22
Ταχ. Κώδ : 106 82
Τηλέφωνο : 2131322-362, 363, 368
Fax : 210-82.01.426
Email : tmnpke@culture.gr

ΠΡΟΣ: Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων
ΚΟΙΝ: 1. Βουλευτή κ. Χρήστο Παππά
2. Υπουργείο Οικονομίας, Υποδομών,
Ναυτιλίας και Τουρισμού
3. Υπουργείο Εσωτερικών και
Διοικητικής Ανασυγκρότησης

Θέμα: Απάντηση στη με αριθμό πρωτοκόλλου 3690/19.6.2015 Ερώτηση με θέμα:
«Τα ιστορικά πηγάδια στο Σούλι»

Σε απάντηση της με αριθμ. πρωτοκόλλου 3690/19.6.2015 Ερώτησης του Βουλευτή κ. Χρήστου Παππά και σύμφωνα με τα στοιχεία που έθεσαν υπόψη μας οι αρμόδιες Υπηρεσίες μας, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Τα πηγάδια, τα οποία είναι χαρακτηρισμένα ως ιστορικά διατηρητέα μνημεία με την ΥΑ 140672/6148/07.12.1956 (ΦΕΚ 281 Β'/29.12.1956), βρίσκονται στο κέντρο της περιοχής των ερειπίων του Σουλίου, στο χαμηλότερο σημείο του διάσελου που ενώνει την πλαγιά της κορυφής Μούργα ανατολικά, με τη ράχη Αγίου Δονάτου δυτικά, στον άμεσο περιβάλλοντα χώρο του Κοινοτικού Καταστήματος και κάτω από την εκκλησία του Αγίου Γεωργίου.

Διανοίχτηκαν πιθανότατα μετά την αρχική ανάπτυξη του οικισμού για την ύδρευση του Σουλίου και της Κιάφας και υπήρχαν, σύμφωνα με μαρτυρίες πριν το 1772, ενώ κατά την διάρκεια των εχθροπραξιών το 1792 αχρηστεύθηκαν, ώστε να μη χρησιμοποιηθούν από τον εχθρό.

Λέγεται ότι κάθε οικογένεια είχε το δικό της πηγάδι, κάτι που δικαιολογείται και από τον μεγάλο τους αριθμό. Το 1991 είχαν καταμετρηθεί 111 ενώ σήμερα στο χώρο εντοπίζονται 42 πηγάδια σε μέτρια έως καλή κατάσταση, 2 σε ετοιμόρροπη και 30 θέσεις που προσδιορίζονται από την ελαφρά υποχώρηση του εδάφους. Αρκετά από αυτά είναι σε λειτουργία, μερικά είναι νεότερα ή έχουν υποστεί νεότερες επεμβάσεις, καθώς κατά καιρούς έχουν γίνει από διάφορους φορείς ανακτήσεις, στερεώσεις και συμπληρώσεις λιθοδομών με υπερβολική χρήση τσιμεντοκονιάματος.

Με την εγκατάσταση και χρήση κεντρικού δικτύου ύδρευσης στον οικισμό, εξέλειψε η ανάγκη χρήσης των πηγαδιών και οι λόγοι συντήρησής τους με αποτέλεσμα να εγκαταλειφθούν. Τα δομικά υλικά της τοιχοποιίας, πορώδης δολομίτης με ελάχιστο ή καθόλου ασβεστοκονίαμα, δεν μπόρεσαν να αντισταθούν στη διάβρωση από την υγρασία με αποτέλεσμα να σημειώνονται κενά στους αρμούς και σημειακή αποδιοργάνωση τμημάτων στην τοιχοποιία. Το εξωτερικό αρμολόγημα σε πολλά σημεία δεν υπάρχει, με αποτέλεσμα να έχουμε φθορά στο εσωτερικό συνδετικό κόνιαμα και επομένως εξασθένιση και σταδιακή κατάρρευση της τοιχοποιίας. Επιπλέον σε πολλά σημεία το υπάρχον ασβεστοκονίαμα έχει χάσει τις μηχανικές του ιδιότητες.

Για την αντιμετώπιση των ανωτέρω, η πρώην 8^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, συνέταξε μελέτη αποκατάστασης και ανάδειξης του χώρου, η οποία εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. πρωτ. ΥΠΠΟ/ΔΑΒΜΜ/42341/1602/13.06.2007 Υπουργική Απόφαση, η οποία και κοινοποιήθηκε στην τότε κοινότητα Σουλίου και στον Δήμο Σουλίου, ώστε να ενταχθούν σε χρηματοδοτικό πρόγραμμα.

Η Μελέτη προέβλεπε εργασίες αποκατάστασης των υφιστάμενων πηγαδιών που περιλάμβαναν:

- Καθαίρεση των νεότερων τσιμεντοκονιαμάτων από τις νεότερες επισκευές των λιθοδομών των πηγαδιών

- Στερέωση – αποκατάσταση των πηγαδιών με συμπληρώσεις των εμφανών λιθοδομών, όπου απαιτούνται, με όμοια υλικά, τεχνικές και μορφολογικά στοιχεία, με μικρή διαφορά όμως από τα αρχικά ώστε να διαχωρίζεται το νέο από το αυθεντικό.

- Αρμολόγημα των επιφανειών με νέο κονίαμα υπόλευκης απόχρωσης περιορισμένο στους αρμούς χωρίς να επικαλύπτει τους λίθους.

- Έλεγχος των λιθοδομών στο εσωτερικό των πηγαδιών, όσων είναι χτισμένα και συμπλήρωση με λιθοδομή από τοπικούς λίθους, όσων εδράζονται στο έδαφος με κατασκευή αργολιθοδομής.

- Καθαρισμό του χώρου από την βλάστηση και τις νεότερες επιχώσεις ώστε να αποκαλυφθούν τα πηγάδια, που έχουν υποστεί καθίζηση με σκοπό την επιστημονική τεκμηρίωση και αποκατάστασή τους.

- Αποκάλυψη και αποκατάσταση των τοιχοποιιών αντιστήριξης του εδάφους του περιβάλλοντος χώρου.

- Τοποθέτηση μεταλλικών καλυμμάτων για την προστασία του εσωτερικού των πηγαδιών με παραδοσιακά μεταλλικά καλύμματα.

- Ελαφρά περίφραξη των πηγαδιών που έχουν υποστεί καθίζηση.

καθώς και εργασίες ανάδειξης, οι οποίες περιλάμβαναν διαμόρφωση λιθόστρωτης πρόσβασης και διαδρομής εντός του περιβάλλοντος χώρου του μνημείου.

Η ανωτέρω μελέτη, με προσεγγιστικό προϋπολογισμό περί τα 210.000 ευρώ, είχε προταθεί από την πρώην 8^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων στην Περιφέρεια Ηπείρου για να ενταχθεί στο Διασυνοριακό Πρόγραμμα Ελλάδα Αλβανία 2007 – 2013 Intereg III χωρίς ωστόσο να εγκριθεί η υλοποίησή της.

Ο Δήμος Σουλίου το 2014 διαβίβασε στην πρώην 8^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων την Μελέτη του έργου Ανάδειξη – Αποκατάσταση πηγαδιών και οικίας Μπούση με προϋπολογισμό 255.000 ευρώ, για την κατά νόμο έγκριση, με ουσιαστικές ωστόσο αποκλίσεις από τις ήδη από το 2007 εγκεκριμένες από το τότε Υπουργείο Πολιτισμού Μελέτες της πρώην 8^{ης} Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων και ως εκ τούτου ζητήθηκαν οι απαιτούμενες διορθώσεις οι οποίες θα έπρεπε να συμπεριληφθούν στην προς έγκριση Μελέτη.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι σύμφωνα με την τεχνική έκθεση της Μελέτης αυτής «από την τοπογραφική αποτύπωση που έγινε εντοπίστηκαν μόνο 43 πηγάδια εκ των οποίων τα 7 είναι κατεστραμμένα τα 28 ετοιμόρροπα ή πολύ στενά για να γίνουν εργασίες επισκευής και μόνο τα 8 εξ αυτών είναι σε καλύτερη κατάσταση και με αρκετά μεγάλο άνοιγμα στέψης χωρίς αυτό όμως να σημαίνει ότι είναι λιγότερο επικίνδυνα».

Για την εξέταση της κατάστασης των πηγαδιών διεξήχθη αυτοψία παρουσία εκπροσώπων των εμπλεκόμενων Υπηρεσιών (ΥΠΟΠΑΙΘ, Δήμου Σουλίου) και μελετητών κατά την οποία διαπιστώθηκε ότι θεωρείται αδύνατη η ασφαλής είσοδος εργατοτεχνιτών εντός των πηγαδιών δεδομένου ότι στα περισσότερα εξ' αυτών οι παρειές είναι έτοιμες να καταρρεύσουν, καθώς από το 2007 που εκπονήθηκε η αρχική μελέτη η κατάσταση διατήρησης των πηγαδιών έχει υποβαθμιστεί και ως εκ τούτου αναζητείται η ενδεδειγμένη τεχνική λύση αποκατάστασης τους ώστε στη συνέχεια να εξεταστεί το ζήτημα της χρηματοδότησης.

Ο Αναπληρωτής Υπουργός
Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων
ΝΙΚΟΣ ΞΥΔΑΚΗΣ

Εσωτερική Διανομή:

1. Υ.ΠΟ.ΠΑΙ.Θ –

Τμήμα Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τομέα Παιδείας και Θρησκευμάτων

2. ΔΒΜΑ

3. ΔΑΒΜΜ

4. ΕΦΑ Θεσπρωτίας

